

FRANCO FORTE
SCILLA BONFIGLIOLI

FETITA , ȘI NAZISTUL ,

Acest roman este o ficțiune. Personajele și locurile menționate sunt invenții ale autorilor cu scopul de a conferi veridicitate povestirii. Orice analogie cu fapte, locuri și persoane, în viață sau nu, este pur întâmplătoare.

Capitolul I

1.

Hans Heigel știa că schimbările nu se produc niciodată dintr-odată.

În fiecare dimineață, când deschidea fereastra, vedea muntele Piesberg străpungând ceața. Părea creionat cu tușe fine, la orizontul orașului Osnabrück. Apoi își întorcea privirea, îmbrăca uniforma, se îndrepta cu pași hotărâți spre locul de muncă și uita de acea formă de relief învăluită în ceață. Abia după-amiaza, când ridica ochii din hârtiile lui, observa muntele decupat maiestuos deasupra orașului, cu relieful lui din filigran roz și violet. Momentul în care își făcuse apariția, ieșind din ceață, rămânea un mister pentru el pentru că nu admitea să-i distragă ceva atenția în timpul orelor gri și monotone de muncă din biroul său retras. Cu siguranță, schimbarea avusese loc încetul cu încetul, în liniște, aproape în contrast cu urletele cumplite ale războiului care se dezlănțuia în depărtare.

Hans și-a strâns tunică curățată și călcată cu grijă. Acea atitudine de apărare, acel mod de a se închide nu numai în propria uniformă, ci și în mica lui lume, formată din numere și logistică, simplă și înspăimântătoare în același timp, se dovedise a fi ceva indispensabil atunci când Germania, după înfrângerea din timpul Marelui Război, se ridicase și se năpustise asupra oricui nu voia să înțeleagă că venise momentul să ridice capul din noroi.

Adevărul era că nici el nu înțelegea. Toată acea furie, toată acea încrâncenare care părea să nu se mai sfârșească... Dar nu spunea

nimic și-și încovoia spinarea deasupra hârtiilor lui, cufundat în muncă pentru a nu simți cum, dincolo de acel birou mizer, lumea se schimba.

Dar știa că schimbările vin, inevitabil, atunci când te aștepti mai puțin. Poate că nu dintr-odată, ci zi după zi. Puțin câte puțin, la fel cum ceața aluneca pe relieful muntelui Piesberg.

Între timp era mai bine să țină capul plecat și să ridice ochii abia când schimbarea avea să se sfârșească. Dincolo de pereții biroului său. Dincolo de deal. Dincolo de oraș. Atunci când toată negura care umbrea pământul urma să se împrăștie, în sfârșit.

2.

– Deschide radioul! i-a spus Hans soției sale așezându-se la masă pentru a lua micul dejun.

Ingrid și-a mișcat imperceptibil un colț al gurii și i-a turnat ceaiul, părând foarte atentă să nu verse nici măcar o picătură pe fața de masă imaculată. După ce a așezat ceașca în fața lui, s-a întins pentru a-i aranja gulerul uniformei. Dar nu s-a conformat.

– Ingrid, radioul...

De câteva zile ghetoul din Cracovia fusese distrus, iar în cel din Varșovia aveau loc revolte. La radio, știrile prezentau situația din Polonia ca fiind tot mai confuză, tot mai îngrijorătoare. *Aktion Reinhardt* era în plină desfășurare și curățarea ghetoului evreiesc era faza operațiunii care presupunea eliberarea teritoriilor poloneze de evrei.

– Hans, te rog, a suspinat Ingrid, îndepărtându-și de pe frunte un cârlionț blond care-i alunecase din coafură.

Nu a adăugat nimic; l-a privit pentru a-l face să înțeleagă că nu era nevoie să se prefacă cu ea întrucât nu l-ar fi denunțat niciodată autorităților competente dacă nu s-ar fi comportat în fiecare zi precum un fiu al *Reichului*.

Hans ar fi trebuit să se impună în fața soției. Știa bine cât era de periculos dacă s-ar fi relaxat, dacă ar fi cedat în fața lingușelilor armoniei care domnea în casa lui, unde nimeni nu putea da năvală dintr-odată pentru a-l pune sub acuzare. Dar Ingrid era atât de frumoasă atunci când înclina capul și suspina „Te rog, Hans“ și atunci când făcea o piruetă în rochia ei verde-pal sau când își deschidea ușor buzele, concentrată fiind să caute un disc pe care să-l pună la gramofon... Astfel, el nu a avut chef să mențină acea încrâncenare pe care învățase atât de bine să o construiască.

A privit-o din spate în timp ce așeza acul aparatului pe disc și Wagner inunda cu notele lui sufrageria. Amândoi iubeau muzica și în casa lor răsunau mereu simfonii de Beethoven, selecții de muzică clasică și *lieder* nemțești.

– Nu e mai bine așa? a spus ea zâmbindu-i peste umăr.

Hans nu a răspuns, dar în sufletul lui s-a cutremurat. Ingrid era mult prea perfectă. Totul părea perfect în acea casă departe de război, de bubuitul furios al tunurilor și de urletele morții. Nu putea permite ca negura să coboare și deasupra lor. Nu putea lăsa ca nebunia nazistă să-și croiască drum dincolo de zidul pe care el îl construise pentru a-și proteja familia și pe el.

S-a șters la gură și s-a ridicat. Avea picioarele moi.

– Unde este Hanne? a adăugat privind în jur. Încă doarme?

3.

Hanne dormea sau, mai bine zis, se prefăcea că doarme. Hans și-a dat seama imediat și a încercat să nu zâmbească.

Soarele blând pătrundea pe fereastră luminându-i chipul micuț și părul lung auriu împrăștiat pe pernă. Se încăpățâna să-și țină ochii închiși.

– Micul dejun este gata, i-a spus el într-un final.

– Of! a protestat ea, întorcându-se pe o parte.

Hans s-a așezat lângă ea: **RO**

Respe= O fetiță cuminte nu face nazuri când trebuie să se trezească.

Hanne a suspinat:

– Nu vreau!

– Nu vrei să faci nazuri sau nu vrei să te trezești?

Ea și-a strâns buzele într-o expresie de furie infantilă care i-a umplut inima lui Hans. I-a mângâiat părul și s-a aplecat pentru a-l mirosi și a o săruta. Mirosea a curat, a esența aceea pe care lumea părea să o fi pierdut de prea mult timp: puritate.

– Haide, porumbița mea. Jos din pat. Vine mama imediat.

– Nu poți să rămâi tu?

Hanne a deschis ochii mari pentru a-l privi. Erau enormi și albaștri precum un cer de vară.

– Rămâi cu mine, a adăugat ea.

Hans ar fi murit de o mie de ori pentru fata lui. Ar fi luptat în orice război singur pentru ea. Dar adevărul era că nu se pricepea să aibă grijă de o fetiță. Ingrid se pricepea mai bine, așa cum îi stătea bine unei mame bune. Locul lui era la prezidiul orașului Osnabrück.

– O să vin diseară, i-a promis, după care i-a pus-o în brațe pe Fräulein Kuken, păpușa preferată care alunecase jos din pat în timpul nopții. Și o să-mi povestești toate lucrurile pe care le-ai făcut cu mama.

A revenit la parter purtând în suflet ochii albaștri ai porumbiței sale. În pragul ușii a sărutat-o pe Ingrid pe obraz, apoi s-a îndreptat cu pași hotărâți spre locul unde urma să-și facă în continuare datoria față de Germania.

S-a felicitat înfiorându-se că știe să se prefacă mai bine ca fiica lui.

4.

Osnabrück era un conglomerat de acoperișuri geometrice și în nuanțe pale care se confundau cu cerul dimineții de primăvară. Cu copacii lui care flancau străzile și cu liniștea sa, era un mic paradis departe de duhorile războiului.

În timp ce mergea, Hans nu s-a putut abține să nu rostească în șoaptă acel cuvânt: *război*. Îi provoca un gust ciudat pe cerul gurii, ca de metal ruginit, cu o doză grețoasă de catran. Trezia imagini sfâșietoare în mintea lui: frânturi de cer violaceu, explozii și zgomot de arme, croncănit ritmic al radioului din timpul buletinelor de propagandă. Dar, privind Osnabrückul, acele imagini și acele sunete păreau doar niște minciuni, povești pentru adulți scrise de cineva care nu avea alt scop decât acela de a provoca oroare. Sau de a se preface, așa cum făcea și el.

S-a surprins zâmbind. Un zâmbet amar care ascundea urme de rușine pentru că nu numai că nu făcea nimic pentru a se opune acelei nebunii, ba, mai mult, își lăsa capul în jos și-și înăsprea privirea pentru a se conforma culorii plumburii pe care o vedea în ochii celor din jurul lui.

Schimbările nu se întâmplau dintr-odată, știa asta, dar lucrurile se schimbaseră mult de pe vremea când era copil. Chiar și în palidul Osnabrück, unde totul părea neschimbat. Schimbările apăreau precum ceața, cu acea lentoare implacabilă ce te făcea să nu remarci nimic.

Hans și-a amintit cum, înaintea războiului, oamenii renunțaseră la masa de sâmbătă cu friptură și cartofi pentru a dona banii arma-tei; își amintea că nu existau ghetouri nicăieri în jurul orașelor, iar evreii erau liberi să se plimbe pe stradă; își amintea sărăcia din zonele rurale și ochii stinși ai oamenilor.

Acum, dacă era să creadă buletinele de știri de la radio, străzile erau curate, armata era puternică și ochii germanilor străluceau de mândrie.

Iar el se vedea obligat să se ascundă tot mai mult în lumea lui fictivă.

5.

Prezidiul era un birou unde domneau ordinea și organizarea. Dacă acel loc ar fi fost un regat, atunci regele era cu siguranță *hauptmannul*¹ Franz Meyer, cu umerii săi lați și cu privirea tăioasă, chiar dacă vârsta începea să-și pună amprenta pe el.

Când l-a văzut sosind, Meyer l-a primit bătând cu degetele în masă. Era semnul să se așeze în fața lui. I-a pus în față un plic cu documente de verificat și de ștampilat conform procedurii. Într-adevăr, războiul se afla departe de Osnabrück, dar prezidiul era unul dintre organismele care-l făceau să avanseze, un element din complicata rețea de birouri și prezidii militare răspândite în toate teritoriile germane precum un sistem de vase sanguine.

– Sunt mai multe decât de obicei, a remarcat Hans.

Meyer s-a lăsat pe spate pe spătarul fotoliului.

– Sunt mai multe ca de obicei pentru că e mai mult război decât de obicei, a răspuns el. Citește rapoartele Operațiunii Reinhardt.

Hans și-a rezervat timp pentru a o face. A identificat dosarele și a studiat informațiile despre lagărele de exterminare pe care *Reichul* le deschisese în anul precedent în Polonia. Patru lagăre fuseseră construite și deschise la Chelmno, Belzec, Sobibòr și Treblinka, toate fiind ascunse în păduri întunecate și răcoroase, iar singurul lor scop era acela de a înghiți un transport de evrei după celălalt.

Încercând să nu-și arate sentimentele, Hans și-a aruncat privirea asupra datelor trecute la sfârșitul dosarului: numărul evreilor trimiși în cuptoare sau îngropați în gropile comune îți dădea amețeli. Îi venea greu să creadă că în spatele acelor cifre erau niște persoane.

¹ Căpitanul (în original în limba germană) (n.red.)

Printre acele persoane sigur se afla și cineva care umblase pe străzile din Osnabrück înainte de anul 1941.

– Care este problema? l-a întrebat Meyer. Ai devenit palid.

– Nimic, a mințit, încruntându-și la loc privirea.

S-a prefăcut că tușește, apoi a lovit cu degetele peste foi:

– Uite aici. Vagoane cu gaz. Ce înseamnă asta?

Meyer s-a întins să citească. Apoi s-a așezat la loc gânditor, mângâindu-și cu vârful degetelor bărbia pătrătoasă.

– O idee a lui Himmler. Îi înghesuie pe prizonieri în vagoane și apoi îi sufocă cu gazele produse de motoarele unor vechi tancuri rusești. Poate că nu e un mod frumos de a muri, dar este mai rapid și mai economic.

Hans a simțit cum îi îngheață mâinile. Nu purta des conversații pe asemenea subiecte și nu a putut să dea o interpretare inflexiunii din vocea superiorului său. Era sarcasm acid? Neîncredere? Sau altceva? Nu știa. De obicei el doar pune ștampile peste semnătura *hauptmannului*.

– Te scârbesc chestiile astea, nu-i așa? îl întreabă Meyer în timp ce îl privea cu ochii verzi ai unei pisici care privește un șoarece.

Senzația de frig a urcat de la mâinile spre inima lui Hans.

– De fapt eu...

– Nu-ți face griji. Și pe mine mă scârbesc.

Cu surprindere, Hans și-a dat seama că superiorul lui spunea adevărul: Franz Meyer nu se prefăcea și era cu adevărat dezgustat.

– Eu am luptat în Marele Război, a șoptit *hauptmannul*, și am văzut deja cum se prăbușește Germania. Am simțit speranța renașterii atunci când se vorbea despre Sânge și Pământ¹. Atunci când ni se spunea că vom renaște din bogăția câmpurilor noastre și a naturii sălbatice, din puritatea viselor noastre și a sângelui nostru care

¹ Sloganul naționalist care exprimă idealul Germaniei naziste definit ca legătură dintre rasă și așezare umană (n.red.)

face din noi cea mai puternică rasă și singura demnă să le conducă pe celelalte...

S-a întrerupt o clipă, privind în gol, apoi a clătinat din cap:

– Toate astea, Hans, n-au nimic de-a face cu visele. Ceea ce se află în acele rapoarte are legătură cu coșmarurile.

Hans a privit în jur fără să-și poată înfrânge suspiciunea că era vorba doar despre o capcană, de o modalitate de a testa loialitatea lui față de *Reich*.

– Spui niște lucruri...

Meyer a pufnit în râs:

– Stai liniștit, nu este nimeni.

Apoi s-a aplecat spre el:

– Germania s-a schimbat, Hans. Și noi ne-am schimbat odată cu ea.

Capitolul II

1.

S-a întors acasă când seara cobora peste oraș. Străzile se întunecau și aerul era acaparât din nou de frigul iernii abia trecute.

Nu își strănsese paltonul peste uniformă și frigul îi coborâse în oase odată cu vorbele aspre ale lui Meyer și odată cu mirosul dens al gazelor de eșapament ale tancurilor rusești pe care parcă le simțea pe limbă și în suflet.

A mărit tempoul scandat de cizmele lui pe asfalt. Doar forma locuinței sale, atunci când în sfârșit a zărit-o, l-a liniștit.

2.

Avea o casă frumoasă, cu fațada curată și acoperișul ascuțit – o clădire pe care războiul îndepărtat părea că nici nu o atinsese. Avea o mică grădină în față și copaci înalți pe lângă gardul din fier forjat care o despărțea de stradă, un colț de rai de care el se agăța cu unghiile și pe care l-ar fi apărât cu dinții.

A deschis poarta și a pornit pe alee. Pe treptele care urcau spre ușa de la intrare, erau adunate niște conuri de pin și un titirez din lemn colorat. Hans a zâmbit, gândindu-se că micuța Hanne se jucase acolo, afară. A ridicat privirea sub cornișă spre cuiburile de porumbel, al căror zbor o umplea de bucurie pe fiica lui.

Nu a zărit nicio pasăre. Coborâse seara și pasările se retrăseseră în cuiburile lor, așa cum dorea și el să facă acum.

– Ingrid! a strigat, deschizând ușa și închizând-o în urma lui.

Nu i-a răspuns nimeni.

Și-a scos paltonul și l-a lăsat să cadă pe spătarul fotoliului. Privi în jur. Casa era, ca întotdeauna, imaginea ordinii și curățeniei. Cu toate astea, nu simțea mirosul obișnuit de supă sau de friptură venind din bucătărie. Și-a mutat vârful cizmei de pe covor, pentru că murdărirea covorului de noroi era unul dintre puținele lucruri care o scoteau pe nevasta lui din sărite.

– Ingrid? a repetat.

Din nou, niciun răspuns. Doar un zgomot slab de pași la etaj.

Hans a simțit cum îi încolțește în piept spaima. Era ceva ciudat.

„Nu se aude muzică“, s-a gândit. Era ceva neobișnuit, care i-a făcut stomacul să se strângă. Nicio compoziție a lui Wagner, nicio simfonie de Beethoven, nici măcar refrenul unui *lied*. Nimic care să le țină companie lui Ingrid și lui Hanne care erau singure acasă.

Cu o ușoară teamă și-a îndreptat privirea spre scările care duceau la etaj.

„De ce sunt îngrijorat?“ s-a întrebat. Nu știa, dar în acele vremuri orice mică modificare a rutinei cotidiene reprezenta o amenințare, posibilitatea ca un lucru obscur și periculos să fi coborât în sfârșit și asupra lor.

Corpul lui s-a întins și era pe cale să pornească în sus, pe trepte, când soția lui a apărut în capătul scărilor.

– Hans...

Ușurarea care-i adâncise respirația s-a retras imediat atunci când a privit-o, lăsând loc unei temeri mai concrete. Soția lui purta aceeași rochie verde pastel pe care o purtase de dimineață, dar aproape că se deformată de cât de șifonată era. Strângea și deschidea pumnii albi peste material, apucându-l parcă în dorința de a se agăța de el. Chipul delicat, care purta de obicei culorile primăverii, era livid.

Părul se desprinsese din agrafe și îi cădea în șuvițe dezordonate pe umeri.

– Hans..., a repetat.

În timp ce el urca treptele, Ingrid s-a clătinat, a făcut un pas în față și s-a împiedicat. A reușit să ajungă la ea în timp util pentru a o prinde și a simțit-o în brațe mică și ușoară. Apoi ea a început să plângă:

– Ingrid, ce se întâmplă?

– Este vina lor, a spus soția strângând tare rochia. Poate că toate poveștile alea erau adevărate... ar fi trebuit să le dăm crezare.

Hans a clătinat din cap.

– Despre ce vorbești? Ce se întâmplă?

Ea l-a prins de mâneca uniforme și i-a luat mâna între ale ei. Avea degetele înghețate. Hans a încercat să-i citească în ochi, dar nu a văzut decât nedumerire și multă spaimă.

– Hanne nu se simte bine. E palidă. Abia respiră. Medicul... spune că e posibil să fi luat una dintre acele boli ale evreilor și că el nu mai poate face mare lucru.

Hans a simțit că inima i se oprește.

– Te rog, fă ceva..., a murmurat Ingrid.

– Unde este? a întrebat el. În cameră? Medicul este încă aici?

Ea a clătinat din cap. I-a căutat din nou mâna și de data asta el i-a strâns-o. Au urcat împreună treptele și tot împreună au intrat în camera lui Hanne.

3.

– Bună, micuțo. Cum te simți?

Hanne nu i-a răspuns. Părul îi era despletit pe pernă, la fel ca în acea dimineață. Avea gura întredeschisă încercând cu disperare să respire. Păpușa Fräulein Kuken era din nou pe jos.